

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna nvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Po sklepu upravnega odbora Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v seji dne 4. aprila 1912 se bo vršila letošnja

XXIV. glavna skupščina

dne 10. in 11. avgusta v Celju.

Predlogi in predavanja za glavno skupščino, delegacije in sekcije se morajo prijaviti do 1. julija podpisane vodstvu; obenem naj se naznani dotični govornik. Poslane teme razglasimo takoj, ko se nam vpošljejo. Tovariše predsednike »Zavezanih društev« vljudno prosimo, da uvrste v vzporednega prihodnjih zborovanj volitev delegatov v smislu § 7 lit e) Zavezanih pravil. Delegati naj se prijavijo vsaj do 25. julija t. l. Izvolite delegate, ki se bodo glavne skupščine tudi res udeležili, da bo vsako društvo častno zastopano. Kdor ve že vnaprej, da ne pojde v Celje, naj se ne pustí voliti. Volitev delegatov smatrajmo za važno zadevo v naši organizaciji.

Društvene izkaze dobe tovariši predsedniki kmalo v roke. Izvolite jih izpolniti in prav zanesljivo vrniti do 25. julija, da bo mogel Zavezin tajnik izdelati svoje poročilo.

Tovariše blagajnike Zavezanih društev pa prosimo, da pošljejo blagajniku letni donesek do konca maja t. l.

Po soglasnem sklepu lanske delegacije v Trstu se je določil znesek za upravno leto 1911/1912 od vsakega pravega člana 1 K.

Pozivljamo že sedaj vse napredno učiteljstvo, naj se udeleži letošnje glavne skupščine v najmnogobrojnejšem številu.

Napredno učiteljstvo, vse na krov! Če je bil ta klic kedaj umesten, je to v se-

danjih časih. Naš stan stoji na robu propada! Skupno povzdignimo glas ter povejmo merodajnim krogom, da tako ne gre naprej, da je sila priklopela do vrhunca. Če ne bo kmalu pomoči, napisali bomo v zgodovinske zapise avstrijskega ljudskega šolstva. Bil je učiteljski stan!

Postaviti se pa hočemo tudi v bran preteči reakciji na ljudskošolskem polju, ki je začela briti od severa z dežel, ki so bile še pred kratkim časom zavetišče napredka in krepkega razvoja ljudskega in meščanskega šolstva.

Zato pohiti vsak zaveden učitelj in učiteljica 10. in 11. avgusta v Celje!

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev“.

Tajnik:

Vilbald Rus.

Predsednik:

L. Jelenc.

Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji.

(Dalje.)

5. Posvetovanje z zastopniki »Zveze nemškega učiteljstva v Avstriji«.

K posvetovanju so dospeli glede skupnega posvetovanja o predstojećih korakih v parlamentu zastopniki nemške učiteljske zveze za Avstrijo predsednik tov. M. Strebl, tajnik tov. Ant. Freinger, tov. A. Ch. Jessen in tov. J. Hellman. Predsednik tov. M. Strebl se je zahvalil odboru »Slovanske učiteljske zveze«, ki je dala priliko k skupnemu nastopu učiteljstva, kateremu se nemško učiteljstvo rade volje pridružuje. Nato se je vnela debata o naslednjih točkah:

a) Izprememba § 55. državnega šolskega zakona. Po vsestranski debati, ki so se je udeležili vsi navzoči, se je določilo enotno stališče, da se zahteva izprememba § 55 v tem smislu, da se izenačijo učitel-

ske plače s prejemki državnih uradnikov s srednješolskim zrelostnim izpitom, temeljem te izenačbe ima učiteljstvo pravico, da doseže najmanj osmi činovni razred državnega uradništva. Sklene se, da intervenira skupna deputacija slovanske in obeh nemških učiteljskih zvez v tem smislu v vseh parlamentarnih klubih in pri vladi. Sklene se nadalje naprositi člane predsedstva »svobodne zveze« poslancev učiteljev tovariša Konečnyja in Wedro, da prevzamejo vodstvo deputacije.

b) Kar se tiče sanacije deželnih financ naj se pri intervencijah zahteva, da se kronovinam nakažejo primerna sredstva, da morejo te ugoditi svojim dolžnostim napram učiteljstvu in šolstvu sploh; v prvi vrsti naj se pa pospeši predlog poslanca Steinwenderja, ki ga je sprožil v pododseku finančnega odseka Tovarish Freinger opozarja, da bi morala v tem vprašanju sodelovati posamezna okrajna učiteljska društva, katerim naj se dostavijo vse potrebne informacije.

c) Službena pragmatika. Tovarish M. Strebl sporoči, da se bavi nemška učiteljska zveza s sestavo in načrtom učiteljske službene pragmatike. Tovarish P. Skalicky izjavi, da je češko učiteljstvo organizirano v osrednji zvezi dežel, organizacij na Češkem, Moravskem, Šlezkem in Dolnje Avstrijskem že izdelala načrt take službene pragmatike, ki je pa ne more izvesti državni zbor, temveč posamezne kronovine. Sklene se, da naj se počaka, da bo izdala nemška učiteljska zveza to pragmatiko, da se potem skupno sestavi enoten načrt na podlagi češkega in nemškega.

A. Brambni zakon. Sestavi naj se peticija na posamezne deželne zbornice, da naj se šteje leto vojaške službe v službeno dobo učiteljstva.

e) Olajšave za učiteljstvo na železnicah. Češki člani odbora javljajo, kar so doslej v tej smeri pokrenile češke učitel-

ske organizacije, a kaj naj store tudi druge, posebno nemška. Treba je namreč predložiti spomenico in peticijo poslanski zbornici, posvetovati se s člani železniškega odseka, posebno pododseka, glede tega vprašanja, dalje s člani državnega železniškega sveta, kjer poda poslanec J. G. Maštalka predlog v tem smislu. Češki odborniki so se prepričali, da stoji vprašanje jako ugodno, da je mogoče doseči uspeh. Posrečilo se jim je prepričati člane železniškega odseka, ki se v početku niso strinjali z učiteljskimi zahtevami, da bi bila ugoditev učiteljskim zahtevam splošno koristna za izobrazbo naroda in mladine, torej s splošnih koristi, vsled česar so člani odseka spremenili svoje stališče. Upati je, da se doseže enak uspeh pri vseh članih odseka. Prvi neuspeh ne sme nikogar preplašiti, da bi držal roke križem, kar niso storili češki odborniki, vsled česar so doslegli pri čeških članih odseka to, kar so želeli. Treba pa je tudi pozvati časnikarstvo, da se zavzame za te učiteljske zahteve in razloži javnosti splošne koristi teh olajšav za šolstvo. Sklene se predložiti železniškemu ministrstvu naslednjo spomenico:

Podpisana zveza slovanskega (odnosno nemškega) učiteljstva v Avstriji posvetujoč se v šolskih in učiteljskih vprašanjih obrača se z naslednjo spomenico na visoko c. kr. ministrstvo:

Vedno bolj se uresničuje prepričanje, da je treba za vsa življenska vprašanja kar največje splošne naobrazbe. Visoka železniška uprava zahteva samo to od svojih uslužbencev, za katere zahteva končano izobrazbo v meščanski šoli. Istotako je tudi v vseh drugih panogah javnega življenja, v trgovini, obrti in gospodarstvu. Glavni širitelj te splošne izobrazbe, ki je od nje odvisen napredek v vseh teh panogah, pa je šola, odnosno učiteljstvo. Učiteljstvo se izobrazuje samo vedno

LISTEK.

Izdanja „Hrvatskega pedagoško - književnega zbora“ za godinu 1911.

Književni dar »Hrv. pedagoško-književnega zbora« za godinu 1911. dokazuje, da hrvatska literarna institucija ne nasotji samo o tom, kako bi svojim članovima, koji su od veće česti pučki učitelji, dala takvih djela, koja imadu čisto stručno značenje, već da radi i o tom, kako bi se njihovo mišljenje o svijetu i kulturnom životu izgrađivalo na onakvim literarnim produktima stranih naroda, koji vrše u tome pravcu vrlo znamenitu i odlučnu zadaću.

U »Knjižnici za učitelje« izdao je »Zbor« za god. 1911. dva djela. Jedno su »Filozofijski problemi« od danskoga filozofa Haralda Höfdinga u prijevodu dra Milana Ševića, a drugo je »Uzgojna ideja u kulturnoj povijesti čovječanstva« od Ljudevita Dvornikovića. Prvo djelo ne

vaja uzeti kao jednostavni prijevod, jer mu je Šević dodao prikaz života i rada Höfdingova, koji zaprema jednu trećinu knjige. U njemu je vrlo informativno prikazan razvitak Höfdingova rada na području filozofije i njegovi pedagoški nazori. Höfding nije doduše napisao nijedno djelo, koje bi se isključivo bavilo pedagogijom, ali je mnoge svoje misli o tom predmetu iznio u svojoj »Psihologiji« i »Etici«, a dr. Šević pribrao je te misli i sveo ih u sustav.

Pedagoške misli danskoga filozofa stroga su konsekvencija njegovih filozofskih nazora, pa se i u njima očetuje jaka težnja za izmirenjem oprečnih kulturnih nastojanja, kao i u njegovim filozofskim radovima. Njegovo shvaćanje uzgojnih nastojanja naginje mišljenju, što ga zastupaju predstavnici socijalnoga uzgajanja, no pored toga u nima je dosta pregnantno istaknuta vrijednost kao i prava individualna.

Četiri glavna filozofijska problema, naime svijesti (psihološki problem), saznanja (logični problem), bivstva kosmo-

logijski problem) i procjenjivanja vrijednosti (etičko-religijski problem) obradio je Höfding u tom svome djelu s namjerom, da istakne, u kojim se oni točkama sastaju i da pokaže, kako se sva četiri svode na jedan osnovni problem. Ovo traženje principa, kojemu bi valjalo u životu sve podvrći, bitna je oznaka filozofijskih njegovih nastojanja.

Dok ovo djelo imade općenu vrijednost, naime jednako za učitelje kao i za svakoga inteligentnog čovjeka, drugo je djelo više stručno, jer vam u njemu priznati hrvatski pedagoški pisac Dvorniković prikazuje razvitak čovjekovih nastojanja oko uzgajanja potomstva od prvih početaka ovamo. Ove godine izdao je »Zbor« I. dio toga djela, u kom je iznesena povijest uzgajanja u primitivnih, istočnih i antičkih naroda. Metoda, kojomu Dvorniković prati evoluciju uzgojne ideje od njezinih najprimitivnijih oblika dalje, volo je podesna, jer vam prikazuje u kontinuiranoj liniji tečaj njenoga razvitka, pa stoga djelo nije grupa fragmenata, već jedinstvena cjelina.

Djelo će vrlo dobro doći svakomu, tko se interesira za uzgojna pitanja, a naročito će dobro poslužiti učiteljima, koji će u njemu naći u savezu s razvitkom kulturnoga života prikazane vjerno one elemente, iz kojih je sastavljeno današnje shvaćanje uzgojnoga i obrazovnoga rada.

U »Knjižnici za mladež« primili su članovi za god. 1911 zbirku slika iz života pod natpisom »Izpod brda Djeda«. Makar da nije Trstenjak u prvomu redu pripovjedač po svom literarnom radu, to mu je ipak uspelo, da u ovoj zbirci iznese nekoliko slika iz života, koje će se dojmiti djece, jer su pisane lako, s ljubavlju i s temperamentom. Te slike iz života imadu odgojnu tendenciju, no ona im nije izvana nametnuta, jer je Davorin Trstenjak ocrtao samo takve događaje iz života, u kojima je našao takou tendenciju, koji imadu sami po sebi veliku odgojnu snagu.

Sve te knjige mogu dobiti članovi »Slovenske Šolske Matice« uz članarinu od 1 K.